

bode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis,

začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile dne 27. in 28. junija t. l., in sicer: 27. junija skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskavali podkovske šole, 28. junija pa za uče ce podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kateri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne junija t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani

dne 1. maja 1892

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Poučni in zabavni del.

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

252.

9. Povest, svojstva, vulkanizovanje in poraba gutaperke. Balata.

Leta 1843 se je v Evropi poleg kaučuka prikazala jedna nova tvar, katera je kmalu v obrtu dobila veliko vrednost. Bila je to gutaperka, katera se kakor kaučuk napravi od rastlinskega mleka. Rastlinsko mleko, v katerem se kaučuk dobiva, nahaja se, kakor smo omenili, v mnogih rastlinah raznih familij, ali mleko, od katerega se gutaperka napravi, nahaja se samo v jednej rastlinske familiji, in to vzlasti v drevesu „Isonandra gutta“, katero raste v vzhodni Indiji in po Azijskem otočju. Gutaperka ima ista svojstva kakor kaučuk, samo jednega nima, in ta je, da ni elastična.

S Kitaja in vzhodne Indije so prinašali v Evropo že v poprejem času biče od gutaperke, no nobeden ni prašal, od česa so. Še le 1843. l. so prinesli s Singapura na Angleško večjo množino gutaperke, da opozoré obrtniški svet na to novo tvar. Do takrat niso niti domači ljudje v Aziji gutaperke mnogo cenili. Izdelavali so od nje samo toporišča sekiram. Kedar so v Evropi proučili gutaperko in osledili v njej izvrstnih svojstev, kmalu je zaslovela. Leta 1844 so poslali s Singapura v Evropo na poskus 100 kg gutaperke, da vidijo, ali se bode razpečala. Brzo so poprodali vso robo, in naslednjega leta so poslali 10.000 kg, a 1846. l. čez 300.000 kg, tako da so 1853. l. s Singapura izvozili že 700.000 kg gutaperke. Ta dobra prodaja je spodbola delavne ljudi, da se ogledajo po gozdih, kje bi našli to dragoceno drevo, na katero se do sedaj niso ozirali. Osledili so, da gutaper-

perino drevo raste od Singapura na sever vse do Penanga, pa tudi na Sumatri, Javi in Borneu, kakor tudi na drugem otočju. Ker so po gutaperki mnogo popraševali in se je dobro plačevala, hoteli so ljudje kar zagrabiti, in začeli so neusmiljeno sekati. Nobeden ni pomislil, da bi drevo samo narezal, kakor se ravna pri dobivanju kaučuka. Drevo, ki je raslo 50 do 100 let, uničili so na jeden mah. Ako vzememo, da drevo ne dá več kot 10 do 15 kg gutaperke, lahko preračunimo, koliko so v prvem času škode naredili pri drevju. Računajo, da so prva tri leta in pol posekali do 270.000 debel, da so dobili toliko gutaperke, kolikor se je na trg izvozilo. Tudi trgovci sami so se začeli bati, da utegne to koristno drevo pod zlo iti, ako se bode še dalje tako sekalo. Na to so posegli Angleži vmes.

Gutaperkino drevo raste najrajše na naplavljeni zemlji na podnožju malih bregov. Potegne se do 14, tudi do 24 m višine, in deblo mu meri v premeru do 2 m. Mleko dobivajo kakor pri kaučuku, samo napravljanje gutaperke je drugače kakor kaučuka. Mleko se brzo zasiri in napravi luknjasto gutaperko, katero z roko jemljó iz posode in gnjetó v hlebe, ki so po 10 do 20 kg težki.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V petnajsti (zadnji) seji dne 9. aprila poročajo v imenu odseka za letno poročilo deželnega odbora: 1.) Posl. Klein o § 8. B. „obrti pouk.“ Poročilo govori o obrtnih strokovnih šolah in obrtnih nadaljevalnih šolah, o podporah in ustanovah za te šole ter o obrtno-šolskem nadzorstvu. Poročevalec v imenu odseka predlaga: I. § 8. črka B „Obrtni pouk“ se vzame na znanje.

II. Deželnemu odboru se naroča, uvaževati in v prihodnjem zasedanju poročati: a) Bi li ne kazalo, da se učenci, oziroma vsaj jeden del učencev nadaljevalne obrtne šole na c. kr. veliki realki v Ljubljani odkaže v pouk c. kr. strokovni šoli. b) Ali bi bilo priporočati, da se na tukajšnji c. kr. strokovni obrtni šoli tekom leta o primernem času ustanovi tečaj za krojaško obrt c) Ali bi bilo potrebno in mogoče, da se v povzdigo domačega zidarskega obrta ustanové podpore za zidarske učence in v koliki meri? d) Kako bi se popolnila obrtna strokovna šola s posebnim tečajem za plestarstvo in vrbarstvo. Predlogi se vzprejmo. 2.) Posl. Stegnar o § 9. „Ustanove“ in § 10. „Osobne stvari.“ Poročili vzameta se na znanje. 3.) Posl. Ogorelec o § 11. „Različne stvari“ ter v imenu odseka nasvetuje resolucijo:

Ponavljja se prošnja do vis. c. kr. vlade, naj državnemu zboru nasvetuje: 1.) Da se napravi v Ljubljani deželno nadsodišče za slovensko Štajersko, slovensko Koroško, Kranjsko, Goriško s Trstom in za Istro z laškim senatom; 2.) da se napravi v Ljubljani pravna akademija, oziroma juridična fakulteta s slovenskim učnim jezikom. Posl. Svetec podpira to resolucijo, ter pravi, da je le tako mogoča narodna enakopravnost v uradu, ako se izvede to, kar zahteva resolucija. Resolucija se vzprejme. Po tej točki vršila se volitev deželnega odbornika iz vsega zbora. Izvoljen je bil dr. Papež z 21 glasovi; dr. vitez Bleiweis dobil je 10, Žitnik 2 in dr. Tavčar 1 glas. Dr. Papež se zahvali na izvolitvi. Deželni predsednik baron Winkler odgovarja na interpela-